

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Dil Bilgisi Kurallarıyla İlgili Anlatım Bozuklukları

- Özne-yüklem uyumsuzluğu
- Çatı uyumsuzluğu
- Öge eksikliği
- Öge fazlalığı
- Tamlamaların ve eklerin yanlış kullanılması
- Noktalama yanlışları

Anlamla İlgili Yanlışların Sebebi Olduğu Anlatım Bozuklukları

- Birbiri ile karıştırılan sözcükler
- Yanlış anlamda kullanılan sözcükler
- Gereksiz kullanılan sözcükler
- Anlamca çelişen sözcükler ya da sözler
- Yanlış yerde bulunan sözcükler
- Düşünme ve mantık hataları
- Deyimlerin ve atasözlerinin yanlış kullanılması

DİL BİLGİSİ KURALLARIYLA İLGİLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI (BAĞLAŞIKLIĞLA İLGİLİ)

1. Özne-Yüklem Uyumsuzluğunun Neden Olduğu Anlatım Bozuklukları:

- Deminden beri **kulaklarım** çınıyorlar.
 - Bu cümle anlatım bakımından bozuktur. Çünkü özne, bir organın veya organdan çıkan nesnenin adı olduğu zaman yüklem tekil olması gerekir. Verilen cümlenin yüklemi "**çınıyor**" biçiminde düzeltilirse anlatım bozukluğu giderilmiş olur.
- **Ailem** bana bu tür etkinliklerimizde kesinlikle destek olurlar.
 - Bu cümle anlatım yönünden bozuktur. Çünkü, topluluk adları özne olduğunda yüklem tekil olur. Cümledeki bozukluk yüklem "**destek olur**" biçiminde düzeltilmesiyle giderilir.
- O akşam **ben** kendi odama, **Defne** de kendi odasına **çekilmişti**. (**çekilmiştik**)
- O kurumda **eğitim gören herkes** saygılı, hoşgörülü ve esnek olmak gibi çok önemli erdemler **kazanmışlardır**. (**kazanmıştır**.)
- **Ben ve sen** balığa **çıktınız** (**çıktık**)
- **Herkes** görmek **istemiyordu**. (**Kimse** görmek **istemiyordu**.)
- **Hiçbiri** anlatılanlara inanmıyor, kendi fikrinde ısrar **ediyordu**.
(**Hiçbiri** anlatılanlara **inanmıyor**, **herkes** kendi fikrinde ısrar **ediyordu**.)
- **Hiçbiri** –Ali Suavi'den başka- ülkeden bir ayaklanmayı düşünmemiş, padişaha bağlılığı kutsal bir görev **saymıştır**.
(**Hiçbiri** –Ali Suavi'den başka- ülkeden bir ayaklanmayı düşünmemiş, **herkes** padişaha bağlılığı kutsal bir görev **saymıştır**.)
- Bunun üzerine üyeler, bir an sessizlik içinde kaldılar ve **herkes** ellerini kaldırarak söz **istediler**.
(**Bunun üzerine üyeler**, bir an sessizlik içinde kaldılar ve **herkes** ellerini kaldırarak söz **istedi**.)
- **Bu tür duygular** gözlerimi **yaşartırlar**. (**yaşartır**)

2. Birbirine Bağlı Cümlelerde Yüklem Arasındaki Çatı Uyumsuzluğunun Neden Olduğu Anlatım Bozuklukları: Birleşik cümlelerde temel cümlenin yüklemi ile yan cümlecğin yüklemi öznesine göre çatı yönüyle uyum içinde olmalıdır. Temel cümlenin yüklemi etken ise, yan cümlenin yüklemi de etken; temel cümlenin yüklemi edilgen ise, yan cümlecğin yüklemi de edilgen olacaktır.

- Her ne kadar iyi **hazırlanılmışsa** da istenilen sonucu **alamadı**. (Her ne kadar **hazırlanılmışsa** da istenilen sonuç **alınamadı**.)
- Bir yıl boyunca devamlı **çalışarak kazanıldı**. (Bir yıl boyunca devamlı **çalışarak kazandı**.)
- Her ne kadar şehir dışına **taşınmışsa** bile beklenen rahatlığa **kavuşulamamıştır**.
(Her ne kadar şehir dışına **taşınılmışsa** da beklenen rahatlığa **kavuşulamamıştır**.)
- Bütün konular iyice **tekrarlamadan anlaşılmaz**. (Bütün konular iyice **tekrarlanmadan anlaşılmaz**.)

3. Öge Eksikliğinin Sebebi Olduğu Anlatım Bozuklukları:

- Bu geziye, okulumuz öğrencilerinden çalışkan ve disiplin cezası olmayanlar katılabilecek. (**yüklem eksikliği**)
(**Bu geziye**, okulumuz öğrencilerinden çalışkan **olan** ve disiplin cezası olmayanlar katılabilecek.)
- Dilimize gereken ilgi ve önemi vermek zorundayız, diyorsunuz. (**yüklem eksikliği**)
(**Dilimize gereken ilgiyi göstermek** ve önemi vermek zorundayız, diyorsunuz.)
- Bu şehrimizde hava kirliliği hiç; ya da çok az görülmektedir. (**yüklem eksikliği**)
(**Bu şehrimizde hava kirliliği hiç görülmemekte** ya da çok az görülmektedir.)

- Kursa katılan öğrencilerin yaptığı el işlemleri sergide beğenildi ve hediyelerle ödüllendirildi. (**özne eksikliği**)
(Kursa katılan öğrencilerin yaptığı el işlemleri sergide beğenildi ve **kursa katılan öğrenciler** hediyelerle ödüllendirildi.)
- Seracılığın gelişmesi, ülkemizde konserve yiyeceklere olan talebi azaltıyor, bu nedenle yurt dışına pazarlanıyor. (**özne eksikliği**)
(Seracılığın gelişmesi, ülkemizde konserve yiyeceklere olan talebi azaltıyor, **konserve yiyecekler** bu nedenle yurt dışına pazarlanıyor.)
- Öğrencileri çok sever, tatil günleri bile yardımcı olmaya çalışırdı. (**tümleç eksikliği**)
(Öğrencileri çok sever, tatil günleri bile **onlara** yardımcı olmaya çalışırdı.)
- Yaşamını zenginleştiren, anlam kazandıran birçok dostu var. (**tümleç eksikliği**)
(Yaşamını zenginleştiren, **yaşamına** anlam kazandıran birçok dostu var.)
- Bu adam da bir âlem; çocuklarına hem hediye alıyor hem de dövüyor. (**nesne eksikliği**)
(Bu adam da bir âlem; çocuklarına hem hediye alıyor hem de **onları** dövüyor.)
- Futbolun insan yaşamına neşe kattığı, mutlu kıldığı bir gerçektir. (**nesne eksikliği**)
(Futbolun insan yaşamına neşe kattığı, **insanı** mutlu kıldığı bir gerçektir.)

4. Öge Fazlalığından kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Bu tür yaklaşımların **ülkemize** fayda sağlamak şöyle dursun **ona** zarar verdiği kanısındayım.
(Bu tür yaklaşımların **ülkemize** fayda sağlamak şöyle dursun zarar verdiği kanısındayım.)
- **Kitaplarımı** güzelce kapladı, **onları** kitaplığa yerleştirdi.
(**Kitaplarımı** güzelce kapladı, **kitaplığa** güzelce yerleştirdi.)

5. Tamlamaların ve Eklerin Yanlış Kullanılmasından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Öğretmenlerden hepsi bu durumdan şikayetçiydi. (**tamlayan ekinin yanlış kullanılması**)
(Öğretmenlerin hepsi bu durumdan şikayetçiydi.)
- Sinan Bey **derneğimizin üye ve ikinci başkan**ıdır. (**Tamlanan ekinin kullanılmaması**)
(Sinan Bey **derneğimizin üyesi ve ikinci başkan**ıdır.)
- Bence bu olayı **mahalli veya köy sorunu** olarak ele almak yanlıştır. (**Tamlamalarda adın unutulması**)
(Bence bu olayı **mahalli sorun** veya köy sorunu olarak ele almak yanlıştır.)
- Kitlese ve birey başarısının temelinde kazanma hırsı yatar. (**Tamlamalarda adın unutulması**)
(**Kitlese başarının ve birey başarısının temelinde kazanma hırsı** yatar.)
- Bu önlemler ekonomik ve sağlık açısından yararlı sonuçlar verdi. (**Tamlamalarda adın unutulması**)
(**Bu önlemler ekonomik açıdan ve sağlık açısından yararlı sonuçlar** verdi.)
- Milli ve halk edebiyatı Türk edebiyatının en önemli iki dönemidir. (**Tamlamalarda adın unutulması**)
(**Milli edebiyat ve halk edebiyatı Türk edebiyatının en önemli iki dönemidir.**)
- Fabrikada **ne kadar işçiler** varsa, hepsi zam istiyor. (**tamlamayı oluşturan sözcükler arasında tekillik- çoğulluk uyumsuzluğu**)
(**Fabrikada ne kadar işçi** varsa, hepsi zam istiyor.)
- **Bunca kitapları** nasıl okuyorsunuz, bilmiyorum. (**tamlamayı oluşturan sözcükler arasında tekillik- çoğulluk uyumsuzluğu**)
(**Bunca kitabı** nasıl okuyorsunuz, bilmiyorum.)
- Türkiye, **birkaç sıkıntı çeken ülkelere** yardım edecek. (**tamlamayı oluşturan sözcükler arasında tekillik- çoğulluk uyumsuzluğu**)
(**Türkiye, birkaç sıkıntı çeken ülkeye** yardım edecek.)

6. Noktalama Yanlışlarının Sebep Olduğu Anlatım Bozuklukları:

- **Bu önemli toplantıya doktor kızıyla geldi.** (Bu cümleden iki türlü anlam çıkarılabilir.)
- Doktor, bu önemli toplantıya kızıyla geldi.
- O, bu önemli toplantıya doktorun kızıyla geldi.

→ **Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için “doktor” sözcüğünden sonra virgül (,) getirilebilir; veya “doktor” sözcüğü cümle başına alınabilir.**

- Ünlü sanatçı halk konserinde bestelediği şarkılardan okudu. (**virgül eksikliği**)
(**Ünlü sanatçı halk konserinde, bestelediği şarkılardan okudu.**)
- Güzel bir gün; ışıklı, ılık canlıların yaşama isteğiyle dopdolu olduğu bir gün. (**nokta eksikliği**)
(**Güzel bir gün; ışıklı, ılık. Canlıların yaşama isteğiyle dopdolu olduğu bir gün.**)
- Bu yeşil renkli gözleri çok dinlendirir. (**virgül eksikliği**)
(**Bu, yeşil renkli gözleri çok dinlendirir.**)

ANLAMLA İLGİLİ YANLIŞLARIN SEBEP OLDUĞU ANLATIM BOZUKLUKLARI (BAĞDASIKLIKLA İLGİLİ)

1. Anlamca Birbirine Karıştırılan Kelimeleri birbiri Yerine Kullanmanın Sebep Olduğu Anlatım Bozuklukları:

- Turist kılıklı bir adam çıkageldi; kendini **tanıştırdı**. (**tanıştırdı – tanıttı**)
(**Turist kılıklı bir adam çıkageldi; kendini tanıttı.**)
- Pamuk üretimiyle ilgili istatistikler iç açıcı nitelikte **görülüyor**. (**görülüyor – görünüyor**)
(**Pamuk üretimiyle ilgili istatistikler iç açıcı nitelikte görünmüyor.**)
- Bunca yanlış tutumunuza rağmen, sizi sınıftan atmadığı için öğretmeninize yatıp kalkıp **şükretmelisiniz**. (**şükretmek – teşekkür etmek**)
(**Bunca yanlış tutumunuza rağmen, sizi sınıftan atmadığı için öğretmeninize yatıp kalkıp teşekkür etmelisiniz.**)
- Bu konuda gençleri **azımsamak** doğru değildir. (**azımsamak – küçümsemek**)
(**Bu konuda gençleri küçümsemek doğru değildir.**)

2. Yanlış Anlamda Kullanılan Sözcüklerden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Uzun bir ders yılı daha tamamlanmak üzere... Tatil iyice **yanıştı**.
(**Uzun bir ders yılı daha tamamlanmak üzere... Tatil iyice yaklaştı.**)
- Öğretmenlerin yaşam koşullarının **artırılması** gerektiğine inanıyorum.
(**Öğretmenlerin yaşam koşullarının düzeltilmesi gerektiğine inanıyorum.**)
- Ormanda yetişen bir çam fidanını salonunuzdaki saksıya **ekemezsiniz**.
(**Ormanda yetişen bir çam fidanını salonunuzdaki saksıya dikemezsiniz.**)
- Bu, Türkiye'ye **özel** bir durumdur.
(**Bu, Türkiye'ye has bir durumdur.**)
- Bu partimizin daha birinci yaşında ilk genel kongresini yapışı ve örnek oluşu, demokrasimiz için önemli bir aşamadır. Bundan öteki partiler **ibret** almalıdır.
(**Bu partimizin daha birinci yaşında ilk genel kongresini yapışı ve örnek oluşu, demokrasimiz için önemli bir aşamadır. Bundan öteki partiler ders almalıdır.**)

3. Gereksiz Kullanılan Sözcüklerden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- **Mecburen** karakola gitmek **zorunda** kaldım. (**Karakola gitmek zorunda kaldım.**)
- Son **yazdığı romanına** isim bulmakta bir hayli zorlanmış. (**Son romanına isim bulmakta bir hayli zorlanmış.**)
- Araba **şu anda** yola **çıkma üzere**. (**Araba yola çıkmak üzere.**)
- **Gitmeden önce** bir daha ara. (**Gitmeden bir daha ara.**)
- Vakfımıza **karşılıksız bağışta** bulundular. (**Vakfımıza bağışta bulundular.**)
- Uçak, **alçalarak** havaalanına başarılı bir iniş yaptı. (**Uçak, havaalanına başarılı bir iniş yaptı.**)
- **Yaşanmış deneyimlerinden** hareketle bu sonuca varıyor. (**Deneyimlerinden hareketle bu sonuca varıyor.**)
- **Az kalsın** merdivenlerden **düşeyazdı**. (**Merdivenlerden düşeyazdı.**)
- Ben çok **varlıklı, zengin** biri değilim. (**Ben çok zengin biri değilim.**)
- Yirmi dakika geçmesine rağmen program **henüz, hâlâ** başlamadı. (**Yirmi dakika geçmesine rağmen program henüz başlamadı.**)

4. Anlamca Çelişen Sözcükler ya da Sözcüklerden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Kardeşim, **eminim** bu saate kadar İstanbul'a **varmış olabilir**.
(**Kardeşim, bu saate kadar İstanbul'a varmış olabilir. Kardeşim, eminim bu saate kadar İstanbul'a varmıştır.**)
- **Şüphesiz** bu sözleri bütün öğrenciler duymuş **olmalı**.
(**Bu sözleri bütün öğrenciler duymuş olmalı. Şüphesiz bu sözleri bütün öğrenciler duymuştur.**)
- **Yanılmıyorsam**, bu ikisinin aynı şey olduğunu **tahmin ediyorum**.
(**Bu ikisinin aynı şey olduğunu tahmin ediyorum.**)
- **Mutlaka** bir gün çocukluk arkadaşlarını **belki** yine arayacak.
(**Mutlaka bir gün çocukluk arkadaşlarını yine arayacak. Bir gün çocukluk arkadaşlarını belki yine arar.**)
- **Arada** bir yanıma gelir, onunla **sık sık** dertleşirdik. (**Arada bir yanıma gelir, onunla dertleşirdik.**)

5. Yanlış Yerde Bulunan Sözcüklerden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Yeni durağa gelmiştik ki otobüs de hemen geldi. (Durağa yeni gelmiştik ki otobüs de hemen geldi.)
- Bu toplantıda çekinmeden düşünceler dile getirilmeli. (Bu toplantıda düşünceler çekinmeden dile getirilmeli.)
- İzinsiz inşaaata girilmez. (İnşaaata izinsiz girilmez.)
- İdare, henüz yarın ders yapılıp yapılmayacağını bildirmedi. (İdare, yarın ders yapılıp yapılmayacağını henüz bildirmedi.)
- Her yolda kalan insana yardım etmeliyiz. (Yolda kalan her insana yardım etmeliyiz.)

6. Düşünme ve Mantık Hatalarından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Bırakın bayramda telefon etmeyi yanıma gelip elimi bile öpmeyi. (Bırakın yanıma gelip elimi öpmeyi bayramda telefon bile etmedi.)
- Yiyecek bir lokma ekmeğimiz hatta yemeğimiz bile kalmamıştı. (Yemeğimiz hatta yiyecek bir lokma ekmeğimiz bile kalmamıştı.)
- Futbolu Hüseyin'den çok severim. (Ben, futbolu Hüseyin'in sevdiğinden daha çok severim. Benim futbol sevgim Hüseyin'inkinden fazladır.)
- Değil bir satır, bir paragraf hatta bir kitap bile okumadı. (Bir kitap, bir paragraf hatta bir satır bile okumadı.)
- Şinasi Bey Hacer Hanımla dördüncü evliliğini yapmaya hazırlanıyor. (Şinasi Bey dördüncü evliliğini Hacer Hanımla yapmaya hazırlanıyor.)
- Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse ölüme hatta sara nöbetine yol açabilir. (Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse sara nöbetine hatta ölüme yol açabilir.)

7. Deyimlerin ve Atasözlerinin Yanlış Kullanılmasından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

- Sevinçten etekleri tutuşmuştu. (Sevinçten etekleri zil çalvordu.)
- Gazetelere göz atarak onları dikkatlice inceledi. (Gazetelere göz atarak başlıkları okudu sadece. Gazeteleri satır satır okuyarak dikkatlice inceledi.)
- Göze batınca ödüllendirildi. (Göze girince ödüllendirildi.)
- Şimdi yan oturup doğru konuşalım. (Şimdi eğri oturup doğru konuşalım.)
- Adam yokluğunda keçiye Abdurrahman Çelebi derler. (Adam kutluğında keçiye Abdurrahman Çelebi derler.)
- Bu sınavı kazanabilmek için bütün zorlukları gözden çıkardım. (Bu sınavı kazanabilmek için bütün zorlukları göze aldım.)